

ОБРАЌАЊЕ НА МАКЕДОНСКАТА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ
И УМЕТНОСТИТЕ 20 МАРТ 2001

Не можејќи во овие судбоносни денови да останеме пасивни набљудувачи на трагичните настани и да се помириме со бруталните закани на едно оружено насилство, ние членовите на Македонската академија на науките и уметностите, се чувствуваме повикани во овој историски миг пред нашата и пред меѓународната јавност да предупредиме дека е извршена надворешна агресија врз нашата земја, помогната од определени екстремни внатрешни сили. Таа агресија претставува сериозен обид за реализација на познатите големодржавни проекти за нова поделба на Македонија.

Цела деценија се гордеевме и се гордееме во оваа држава, а со нас и сиот свет, дека само ние на бившојугословенските простори единствени соумеавме да го избегнеме воениот пожар и да ги промовираме и во практиката да ги примениме највисоките вредности на заедничкиот живот: мирот, меѓусебната доверба, дијалогот и толеранцијата.

Што се случи за сето тоа наеднаш да се урива на ваков брутален и трагичен начин и зошто токму сега?

И во овој случај се потврди силата и моќта на систематската и долготрајна индоктринација на масите со големодржавни идеи и идеологии и колку тие можат да се трансформираат во физичка сила во стремежот за оживотворување на одредени митови. Тоа нагледно беше демонстрирано на последниот големоалбански митинг во Тетово што се одржа под паролата „Стоп за државниот терор над Албанците во Македонија“. Тој ја покажа силата на неконтролираниот збор со ултимативните барања што треба да се реализираат веднаш и сега. Така се покажа и во овој случај дека кога ќе се напуштат демократските институции во решавањето на сложените и тешки проблеми, тогаш секогаш силата на аргументите се заменува со аргументите на силата.

Соочени со татнежот на оружјето и со насилничкиот организиран големоалбански поход против Македонија, граѓаните на Тетово и околината, без разлика на верата и народноста, мораа да ги напуштат вековните огништа.

Застрашувачки, меѓутоа лебди прашањето: Во името на што и зошто е објавена оваа војна и кога, како и каде бил изразен тој „државен терор над Албанците во Македонија“?

Екстремните сили на етничките Албанци во Македонија ја заглушуваат меѓународната јавност со декларациите за недостиг на граѓански и демократски слободи и права. Меѓутоа, на целиот свет, се надеваме, му е познато дека албанското малцинство во Македонија секогаш имало и има полно демократско право слободно и рамноправно да формира свои одделни етнички политички партии, организации и асоцијации и да учествува на сите слободни и демократски избори, да избира свои луѓе како претставници во сите државни институции и во сите форми на законодавната, извршната и судската власт.

Се зборува дека Албанците во Македонија ги немаат основните човекови, етнокултурни, верски и национални (индивидуални и колективни) права. Меѓутоа, општо е познато дека Уставот и законите на Република Македонија им гарантираат и во практиката се реализираат правата на образование и воспитание на мајчин јазик – од градинката до универзитетот, рамноправна употреба на својот јазик во локалната самоуправа; непречено и државно стимулирано негување, развивање и презентирање на својата култура, литература, фолклор и обичаи; рамноправно и со квоти гарантирано учество на универзитетите во државните медиуми (радиото, телевизијата и печатот) со разгранета мрежа за слободна масовна информација; непречено практикување на верата и развивање и одржување на своите сакрални објекти; слободен економски развој и развиена трговска дејност во земјата и во странство, итн.

Може ли да ни се посочи во која земја на Балканот малцинствата ги имаат овие и вакви права и слободи? Но, токму тука и настанува проблемот: некои екстремни политички претставници на етничките Албанци во Македонија не прифаќаат да бидат рамноправни граѓани со статус на етничко малцинство, туку постојано инсистираат за радикална промена на Уставот за да им се признае статус на народ со право на самоопределување до отцепување, на територијално партнерство во државата. Токму заради тоа не ги признаваат ни државните симболи на Република Македонија, туку стојат исклучиво пред химната и под знамето на Република Албанија.

Тоа е централниот дел од програмските платформи на лидерите на некои „политички“ партии на етничките Албанци. Така, неодамна се формира и новата „Национална партија на Албанците“ која отворено се декларира за биполарна федерализација на Република Македонија и речиси јавно ги поддржува формулираните барања на терористичко-герилската „Националноослободителна војска“, сакајќи да се претстави и во Собранието како нејзино политичко крило. Под закана на оружјето се бара политичка спогодба. Но мора да се знае дека разговор е можен само со легитимните претставници во Собранието. Тоа мораме да го направиме самите, брзо и ефикасно, без учество на туѓи армии на наша територија и без создавање можности за интернационализација на проблемот.

Кога ќе се земе предвид сето ова, станува сосем јасно дека започнатата војна не се води за поголеми граѓански, демократски, човекови и национални права, туку за анектирање територии и за нова поделба на Македонија и за реализација на идејата за „Голема Албанија“. Затоа екстремистите мораат да се соочат со вистината дека на Македонија и на македонските граѓани им се наметнува татковинска војна... Ако оние што ја започнаа крвавата игра на неа гледаат како на некој „патриотски чин“, тогаш треба да сметаат со патриотскиот долг на сите граѓани на нашата земја да ја бранат и да ја одбранат Македонија, којашто не е татковина само на Македонците, туку и на Албанците, Турците, Србите, Ромите, Власите и другите и дека сите заедно ќе му се спротивстават на злото и заедно ќе ја бранат Македонија како своја татковина.

Единството постигнато во Собранието на Република Македонија при донесувањето на Заклучоците за безбедносната состојба во земјата претставува јасен доказ дека созрева свеста за државното единство како врвно патриотско начело на сите граѓани во Македонија. Поради тоа, Македонската академија на науките и уметностите се приклучува кон општата поддршка од сите наши луѓе на овие Заклучоци. Наспроти тоа, ги сметаме за крајно штетни и неодговорни настапите на политички одговорните луѓе, во земјата и во странство, кои не придонесуваат за стабилноста, територијалниот интегритет и суверенитетот на Македонија. Македонија треба постојано да гради пријателски односи што ќе ја зближуваат и поврзуваат со државите и народите.

Нашиот консензуален стремеж кон Европската унија и НАТО треба грижливо да се трасира и култивира. Во овој момент тоа е единствениот пат и

начин за обезбедување не само на суверенитетот, интегритетот и просперитетот на Република Македонија, туку и за осигурување на мирот и стабилноста на Балканот.

Излезот од оваа ситуација мораме да го бараме не во некои ретроградни историски проекти со исцртување нови граници и поттикнување меѓусебни конфронтации и крвопролевање, туку во градењето на една Македонија како модерна граѓанска европска држава.

Македонската академија на науките и уметностите повикува на разумност и одговорност во постапките на сите фактори во земјата, но и на единството на граѓаните во наметнатата војна. Истовремено, Македонската академија се обраќа кон сите меѓународни фактори и пријателски држави, а посебно кон националните академии на науките и уметностите во нашето соседство и во светот да го кренат гласот против оружената агресија врз Македонија за да се зачува мирниот развој на нашата земја и на целиот Балкан.

Македонска академија на науките и
уметностите

БИЛТЕН НА МАНУ, ГОД. XXVIII, БР. 1, 2001